СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 108. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 11-го ТРАВНЯ 1948. — No. 108. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 11, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0237 / 4-0807} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕРЕГОВОРИ В БІЛОМУ ДОМІ ДЛЯ СПИНЕННЯ ЗАЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ

Вашингтон, 10 травня. — За радієвими звідомленнями в год. 6 ранку ведуться дальше переговори в Білому Домі для спинення залізничого страйку. Переговори веде представник президента д-р Джан Р. Стілман, а участь беруть як представники юній так і залізничих підприємств. Суботнішні й недільні наради не довели до якогось висліду, а впертість по обох сторонах така непримирима, що президент, як кажуть, поробив приготування перебрати залізничий рух під управу уряду. Залізничі підприємства зо свого боку оголосили наперед повідомлення до робітників, необнятих страйком, що їм належить робити на випадок страйку. Окремі таблиці розвішено на залізничих стаціях з повідомленням для публики про можливість страйку від 6 години ранку у вівторок 11 травня.

При переговорах між залізничими братсвами і підприємцями йде не лише про саму підвишку заплати, але теж і про встановлення інших правил у залізничім русі. Це є дуже складні справи, які можуть розуміти лише такі, що мають до діла з залізничим рухом. Братства зажадали змін у 23 правилах, а підприємці згодилися досі лише на 13 змін. Першим домаганням братств є зрівноваження виміру платні на всіх територіях, бо досі були різниці між східніми й західними стейтами. Дальше йде про 6 годиний день праці, після чого має прийти додаткова заплата в підвищенім вимірі. Є теж різниця між службовиками на потягах, порушуваних парою і елекричною силою, а теж різниця, чи потяги мають більше чи менше возів.

БОРОТЬБА В КОНГРЕСІ ЗА 200,000 СКИТАЛЬНИКІВ.

Вашинґтон. — Спікер палати репрезентантів Джозер Мартин виявив, що біжучого тижня почнеться в повній палаті дискусія над законопроєктом для допущення 200,000 нових імігрантів із скитальщини в Европі. З огляду, що в сенатській комісії перейшов законопроєкт для допущення 100,000 нових імігрантів, вже почалися торги між різними групами за компромісовим числом. Мартин думає, що бил буде ухвалений в палаті репрезентантів ще біжучого тижня тому, що він вже всесторонно обговорений в пресі і в комісіях.

КОЛИШНІЙ ПРЕМІЄР ЛИТВИ ПРАЦЮЄ ЯК МЕХАНІК В АМЕРИЦІ.

Нюарк, Н. Дж., — Йонас Церніус, давніший прем'єр Литви, а перед тим начальник генерального штабу литовської армії, працює в Майкакрафт підприємстві, яке виробляє частини для радієвих апаратів. Він заробляє $30 тижнево, а його товариші праці кажуть, що він мовчаливий і все вдоволений. Не зважаючи на свою високу освіту — він покінчив виділ інженерії в університеті в Брукселі — і недавне провідне становище в своїй державі, він вбирається в робітничі „оверолс" і приноровлюється до робітничих відносин. Він приїхав до Злучених Держав перед 4 тижнями як скиталець, знає 6 мов, між ними й англійську, але не має ще вправи. Він має 50 років життя. Його жінка працює в пекарні, а син при інсталації центрального отоплювання.

РОЯЛ НАЗИВАЄ АМЕРИКАНСЬКУ АРМІЮ НАЙЛІПШОЮ В СВІТІ.

Шікаґо. — Америка не потребує втримувати найбільшу армію в світі, як це дехто думає, а їй вистарчає мати найліпшу армію, яку вона має тепер, оце думка секретаря армії Кенета Рояла, яку він висловив у промові перед Краєвою Радою Жидівської Добродійности. Навіть на випадок війни нам не треба найбільшої армії. Хоч ми пробуємо довести до рівноваги між поодинокими ділянками збройної сили, то нам іде в першу чергу про якість збройних сил. Коли ми говоримо про створення найліпшої армії, то не на те, щоб ми приготовлялися до агресії, а про те, щоб відстрашити державу, яка хотіла б на нас напасти, пояснював секретар.

КРАВЕЦЬКА ЮНІЯ ПРИЗНАЧУЄ МІЛЬЙОН НА МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР.

Атлантик Сити. — Провідники кравецької юнії Амалгамейтед Клотинг Воркерс, які приїхали сюди на конвенцію, виявили, що вони склали плян для створення медичного осередку для лікування 60,000 своїх членів і на цю ціль думають внасигнувати $1,000,000. Крім згаданого основательського фонду юнія мало б доплачувати по $500,000 річно на втримування осередку. Вже підшукали й будинки для осередку, а це в околиці кравецьких підприємств між 4 Евеню й Евеню оф Амерікас і між 14 та 23 вулицею в Ню Йорку.

НОРМАН ТОМАС СОЦІЯЛІСТИЧНИМ КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА.

Рединґ, у стейті Пенсилвенії. —Норман Тамес, ветеран в політичних кампаніях за ідеали соціялізму, вибраний шостий раз кандидатом Соціялістичної партії на президента Злучених Держав. На партійній конвенції явилося 200 делегатів з 40 стейтів. При тайнім голосуванні вибрано кандидатом на віцепрезидента Токера Р. Смита, професора економіки з Оливет Каледж у Мишиґен.

ДЮІ ЗА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК АМЕРИКАНСЬКОГО ЗАХОДУ.

Бенд, у стейті Ореґон. — Тамес Е. Дюі аспірант на кандидата на президента з рамені Республиканської партії, покінчив 8-денну передвиборчу кампанію і на кінці оприлюднив свою програму для господарського розвитку західних стейтів. Основою його програми є ідея, щоб при співпраці уряду можна було використати природні багатства Америки для забезпечення добробуту країни з року на рік.

Злучені Держави на сторожі свободи преси в світі

Вашингтон, 9. травня. — Американські делегати, які повернулися з Конференції Обєднаних Держав для Свободи Преси, яка відбулася в Женеві, Швайцарія, від 23. березня до 21. квітня, склали звіт департаментові стейту. На чолі делегації стояв Вилйем Бентон. У звіті сказано, що конференція осягнула знаменний успіх, не зважаючи на песимізм, який панував на початку конференції. Негайно після відкриття конференції можна було завважати, що Росія своїми 6 голосами проти 36 противилася всім засадничим справам, звязаними зі свободою преси. Тому конвенція в дальших нарадах не дуже рахувалася зо становищем Советів, а переводила наради на підставі складеної програми. Між резолюціями й конвенціями замітна резолюція, яка домагається свободи інформації для преси.

Складаючи звіт з пресової конференції американська делегація звертає увагу, що Злучені Держави мусять стояти на чолі руху за свободу преси в світі і в своїй закордонній політиці загалом станути на чолі боротьби за ідеали, а не лише звертати увагу на економічні справи. В такий спосіб Америка стане в проводі змагань за моральні вартості в міжнародній політиці і тим посуне вперед кордони свободи.

СОВЄТИ ШУКАЮТЬ НАГОДИ ДО РОЗРАХУНКУ З РЕШТОЮ СВІТУ.

Вашингтон. — Провідники комісії збройної сили в конґресі прийшли до висновку, що Росія хоче довести до розрахунку з іншими державами світу вже тепер, і тому Злучені Держави мусять бути на це приготовані. Цього аргументу вжила комісія для спонукання негайного голосування над законопроектом в справі обовязкового побору рекрута. Оприлюднюючи звіт над спостереженнями в справі світової політики Советів, комісія висловлює думку, що лише загальне посилення мілітарної готовости Америки може спинити Росію у її змаганні до розрахунку.

ГУЗЕНКО НАПИСАВ КНИЖКУ ПРО СВІЙ ДОСВІД В СОВЄТСЬКІЙ АМБАСАДІ.

Отава, Канада. — Ігор Гузенко, колишній урядовець в совєтській амбасаді, який виявив пляни Советів для крадіжу тайни атомової бомби, написав книжку під заг. „Оце був мій вибір". Тому, що його життя є в безупинній небезпеці перед пімстою советських шпигів, він живе в Канаді під прибраним імям, яке звісне лише кільком канадським урядовцям. Коли він їздив на переговори до накладні в справі видання книжки, він завжди їхав під охороною сильної державної сторожі.

На підставі Ґузенкових ревелацій американська фільмова компанія „Факс" зладила фільм „Поза залізною заслоною", яка має бути випущена вже незабаром в театрах Злучених Держав і Канади. Проти виставлення цього фільму большевицькі фронти почали завзяту кампанію, висилаючи погрози підприємцям і акторам.

ГАРИМАН ВИЇХАВ ДО ПАРИЖА В СПРАВІ ПЛЯНУ МАРШАЛА.

Ню Йорк. В. Аверел Гариман, мандрівний амбасадор Злучених Держав для порозуміння з 16 державами, обнятими Пляном Маршала, виїхав літаком до Парижа, де в понеділок і вівторок біжучого тижня відбувається нарада представників тих держав. Гариман має обговорити способи постачання життєвих матеріялів. На запит, які точки має він у своїй програмі, Гариман сказав репортерам, що треба підождати з відповіддю аж до його повороту за який тиждень.

ПЕРШІ ВИБОРИ В КОРЕЇ

Суел, Корея, 10. травня. — В окупованій американцями південній Кореї сьогодні відбудуться перші демократичні вибори в цій країні за весь час її майже 4,000-літної історії. Вибори, в яких візьме участь біля 6,000,000 корейців, відбудуться під наглядом окремої комісії О.О.Д., та будуть першим кроком на шляху до самостійности цеї країни. Совети, що окупують північну частину Кореї, не допустили до виборів в своїй зоні і при допомозі своєї п'ятої колони ще в останній хвилині всіляко намагаються саботувати їх теж в американській зоні. В тій цілі була теж зложена Советами заява в ООД, що вони готові закінчити окупацію Кореї та відкликати свої війська. У зв'язку з цею заявою та з виборами в південній Кореї, ця країна знову набирає головного значення в советсько-американському спорі.

Рішається доля Палестини

В ЄРУСАЛИМІ ПЕРЕМИРЯ — В КРАЇНІ БОЇ; БРИТАНІЯ ЗАБЕЗПЕЧУЄ СВОЮ ВЛАСНІСТЬ.

Єрусалим, 10. травня. — В суботу, дня 15-го травня, в Палестині закінчиться формально британський мандат і на цей день як з жидівського, так арабського боку заповідається „доконаний факт" перебрання влади в країні, до чого обидві сторони гарячково приготовляються, мобілізуючи сили та захоплюючи важливі стратегічні позиції. В багатьох місцях ведуться бої, в яких беруть участь всі роди зброї, з авіяцією включно. Тільки в Єрусалимі жиди і араби погодилися на запропоноване комісією ОД примиря та, не залишаючи своїх позицій, чистять свою зброю і гострять ножі. Рівночасно повідомлено, що британський уряд звернувся до Палестинської Комісії ОД в справі охорони британської власности в Палестині, включно з нафтопроводами, після закінчення мандату. Текст британського звернення держиться в таємниці.

ПІСЛЯ ЗІРВАННЯ РОЗМОВ В СПРАВІ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ, ЗАПОВІДАЮТЬ КІНЕЦЬ ПЕРЕГОВОРІВ В СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ.

Лейк Соксес, Н. Й., 10. травня. — Минулої п'ятниці сімох з одинадцяти членів Комісії ОД до справ міжнародної контролі атомової енергії, між ними Америка, Британія і Франція, домоглися перервання дальших переговорів в справі контролі атомової енергії з огляду на неуступчиве становище Советського Союзу. В той спосіб закінчено дворічні безуспішні наради в цій важливій справі. Чергового дня ці самі члени Комісії О.Д. до справ звичайного роззброєння заповіли зірвання розмов теж в цій справі, не добачуючи вже жодних виглядів на досягнення будьякого порозуміння зі Советами.

В СОВЄТАХ ЗНОВУ ОГРАБИЛИ „ПОНАД ПЛАН".

Москва, 10. травня. (АП). — Советське міністерство фінансів вчора повідомило, що розписану минулого понеділка примусову „добровільну позичку" державі на „відбудову" вже „перевиконано" на 2,500,000,000 рублів. „Позичка" була розписана початково на 20,000,000,000 рублів, отже приблизно на $3,770,000,000.

БРАЗИЛІЯ ПРИЙМЕ СКИТАЛЬНИКІВ.

Женева, 10. травня. — Бразилійський делегат в Підготовчій Комісії Міжнародної Організації для Збігців (ІРО) заявив, що його країна погоджується прийняти до себе необмежену кількість скитальників разом з родинами, ставляючи в додатку справу їхньої працездатности тільки як одну з дальших передумов. Це рішення Бразилії високо оцінюється, бо переселення досі відбувалося майже виключно на базі працездатности, при чому майже цілком не бралося до уваги чисто людських потреб і вимог цих збігців, розбиваючи їхні родини.

ЩЕ ОДНА СОВЄТСЬКА РЕПАТРІЯЦІЙНА КОМІСІЯ В АВСТРІЇ.

Відень, 10. травня. — З кол Американської Армії повідомили, що починаючи від сьогодні 10-особова совєтська репатріяційна комісія протягом 6 тижнів буде намагатися переконати своїх бувших громадян, а тепер скитальників в американській зоні, щоб вони верталися „на родіну". З американського боку рівночасно заявляється, що евентуальна репатріяція може відбутися тільки на добровільній базі і нікого до неї не будеться змушувати.

СТАРА КАЗКА ПРО „НЕПЕРЕМОЖНУ" СОВЄТСЬКУ АРМІЮ.

Москва, 10. травня. — Вже від кількох днів в Совєтському Союзі обходять „день перемоги" над Німеччиною, яку здобули Америка і Англія та яку тепер приписує собі Совєтський Союз. При цій нагоді виголошено багато промов та написано багато статей, в яких знову говориться про „доблесну, непереможну совєтську армію", що задумує „розгромити ворога на його ж території" та про „вищу совєтську стратегію".

„НАРОДЖЕННЯ НОВОЇ НАДІЇ" НА КОФЕРЕНЦІЇ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ФЕДЕРАЛІСТІВ

Гаґа, Голландія, 10 травня. — В п'ятницю, дня 7-го травня, тут почалася перша конференція европейських федералістів, завданням якої є створити основи для майбутнього об'єднання европейських країн. Головою конференції, в якій бере участь понад 600 делегатів зі західно-европейських країн, є Винстон Чорчил. Він виголосив інавґураційну промову, в якій підкреслив, що об'єднання Европи може здійснитися і досягнути свою ціль тільки тоді, як буде об'єднана ціла Европа. „Ми глядимо за нічим іншим, як тільки за об'єднанням цілої Европи" — говорив цей визначний державний муж. Конференція не має офіціяльно-державного характеру, хоча в ній беруть участь теж визначні державні мужі. Крім представників з країн, що належать до Пляну Маршала, на конференції є теж пів-офіціяльна делегація з Еспанії та представники югославської, чехословацької, румунської й фінської еміграцій. Про інших офіціяльно не згадується, хоча там крім поляків, мали бути теж українці. Вчора дальші наради конференції, що триватиме чотири дні, перенесено до Амстердаму і там виголошено з черги відповідні промови. Колишній французький прем'єр Поль Рамадіє заявив, що на цій конференції народжується нова надія на мир і добробут. Чорчил, що його в цілій Голландії вітають з великим одушевленням, знову говорив, тим разом до „широких пролетарських мас", які найбільше терплять від постійних антаґонізмів та воєн. Конференції европейських федералістів світова преса віддає багато уваги, вважаючи її за переломову в розвитку світової політичної думки. Ідеї европейської федерації піддержує теж Америка.

БУРХЛИВЕ ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Рим, 9 травня. — Вчора відбулося перше засідання нововибраного італійського парляменту, на якому 75-літний бувший прем'єр Бономі був вибраний предсідником сенату, а 60-літний Джіованні Ґрончі предсідником сойму. Бономі є незалежний, а Ґрончі християнський демократ. Негайно після того в парляменті відбулася бурхлива перша демонстрація між правою більшістю та лівою меншістю. Комуністичні посли насамперед несподівано заінтерпелювали уряд, чи він думає допустити до Італії групу грецьких комуністів, що їх викинено з Аргентини. Комуністичні посли почали при цьому вигукувати „хай живуть грецькі мученики", тоді як з лав правиці понеслося „хай живе Петков", якого свого часу подібні болгарські „мученики" повісили.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ В ДАНІЇ.

Копенгаґа, 10 травня. — До місцевого порту заплив американський крейсер Фресно в товаристві двох нищильників на тижневі чемностеві відвідини. Данський король Фредерік IX. привітав ці кораблі в порті.

МОСКВА ПЛЯНУЄ ПРОГОЛОШЕННЯ СОВЄТСЬКИХ РЕСПУБЛИК З ОКУПОВАНИХ КРАЇН.

Париж, 10 травня. — В міжнародних дипломатичних колах вважають, що черговим кроком в розвитку „народних демократій" в окупованих Совєтами східно-европейських країнах буде в найближчому вже часі проголошення цих країн совєтськими республиками та включення їх до Совєтського Союзу. На першу чергу мала б прийти Румунія та інші балканські країни. Це мало б вже вільки формальне значення, бо на ділі ці країни вже сьогодні під кожним оглядом до Совєтського Союзу належать.

МОЖЛИВІСТЬ ВКЛЮЧЕННЯ ІТАЛІЇ В ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ.

Париж, 10 травня. — В місцевих дипломатичних колах вважають, що в найближчому часі Італія може бути включена в західно-европейський оборонний союз, підписаний недавно Британією, Францією, Голандією, Бельгією та Люксембурґом в Брюсель. Італія вже мала в цій справі звернутися до згаданих країн, але остаточне рішення в цій справі ще відтягається, бо це означало б необхідність провірки італійського мирового договору, як теж західні держави не вважають себе ще досить сильними, щоб могли дати Італії військові гарантії.

ОСТАННІЙ ТИЖДЕНЬ НАРАД В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Лондон, 10 травня. — Сьогодні почався останній тиждень нарад представників Америки, Британії, Бельгії, Голандії та Люксембурґу в справі майбутньої долі західної Німеччини. На Конференції ще досі не досягнено основного порозуміння з огляду на суперечності та застереження Франції щодо заходів проти можливостей відродження німецького мілітаризму. Проте, навіть у французьких урядових колах висловлюють надію, що всі ці противорічності ще пощастить перемогти і конференція закінчиться успішно.

ДОГОВІР З ЕСПАНІЄЮ В СПРАВІ НІМЕЦЬКОГО МАЙНА.

Мадрид, 10 травня. — Після довших переговорів представники західних союзників підписали з еспанським урядом договір в справі німецьких посілостей в цій країні. Еспанія наостанці погодилася поставити це майно до розпорядження західних союзників, відтягнувши від нього німецькі зобов'язання до Еспанії.

ЗАПЕКЛІ БОЇ В МАКЕДОНІЇ

Атени, 10 травня. — Грецький генеральний штаб вчора повідомив, що в Македонії грецька армія зводить запеклі бої з большевицькими партизанами. В боях бере участь авіяція та важка артилерія.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA" P. O. Box 346 JERSEY CITY 3 N. J.

МИРЯНИН В РОЛІ ПРОПОВІДНИКА

Не знаємо такої церкви, яка була б проти миру, яка не молилася б за мир. Тому не диво, що в теперішній воєнній атмосфері говорено про мир теж і на нарадах Генеральної Конференції Методиської Церкви. Важніше, що про цю справу говорив там „мирянин" і то такий, що тепер відграє важну політичну ролю, а в скорому часі готов стати речником американської закордонної політики. Тим мирянином, що часто забирає голос в церковних та релігійних справах, є в цьому випадку Джан Фостер Долс, політичний дорадник Републиканської партії та член американської делегації до Обєднаних Держав. Немає сумніву, що коли б ця партія перемогла в цьогорічних президентських виборах, Долс став би в новім кабінеті секретарем стейту, а тим самим заважував би дуже сильно на дальшій закордонній політиці Злучених Держав, зокрема на відношенні Злучених Держав до СССР.

Долс на згаданій Конференції ствердив, що церкви відповідальні за це, щоби не прийшло до війни між Злученими Державами і Совєтами. Чи вплив церкви у цій справі справді такий великий, сумніваємось. Зате слушна заввага Долеса, що Християнська Церква змагає до різних соціяльних перемін вже віддавна, ще з часу, коли і чутки не було, що заіснувала якась комуністична партія. Теж слушне, що в Злучених Державах переводяться глибокі соціяльні реформи мирним шляхом, коли в Совєтах у цьому самому часі збільшається робітнича неволя. Насторожує нас одначе це, що сказав Долс про терпимість на міжнародному полі, яка повинна бути такою, якою є релігійна терпимість, яка погоджується з існуванням побіч себе різних вір. Отже треба б і нам погодитись у такий самий спосіб з комунізмом і з існуванням Совєтів та ще набрати переконання, що Кремль війни не хоче, бо Росія вже заспокоїла свої „традиційні амбіції" на Далекому Сході й Заході. Небезпека, каже Долс, була б тільки тоді, коли б Росія бажала ще більше загарбати, особливо на Середущому Сході. Значить там, де вже була б безпосередня колізія з інтересами Злучених Держав та Великої Британії. Небезпека війни могла б зайти, казав Долс, ще й через непогамовану комуністичну пропаганду, звернену проти вільних американських установ та через комуністичні методи насилля і терору. Головний натиск кладе він одначе на те, щоб Росія вдоволилась тим, що посідає, а американці, щоб не говорили за війну і поводились так, щоб Росія не боялась, що Америка хоче з нею воювати. Як так буде, каже Долс, то буде мир. В такому напрямі дораджує він церквам працювати. Значить теж погоджуватись, щоб у Совєтах сотні мільйонів людей далі жили в неволі й під терором безбожницького Кремля, як тільки він не буде посувати своєї територіяльної агресії на Середущий Схід, чи підпирати комуністичний переворот в Америці.

З боку американських інтересів погляд Долеса дуже короткозорий, а його „апізерський" тон може нанести Америці величезну шкоду. З християнського боку годі зрозуміти, як може християнин так „толерантно" залишати інших християн у тяжкій неволі, фізичній і духовій, та ще вимагати, щоб те саме робила теж і Християнська Церква.

СТРАЙКОВА ПОВІНЬ

Господарська кріза, викликана загрозою залізничого страйку.

Минулого вівтірка розбилися переговори між залізничими підприємствами й залізничими робітничими юніями, що їх називають „братствами". Вислідом цього може бути залізничий страйк у цілому краю, який може зачатись у вівторок 11. травня.

Робітничі відносини між залізничими підприємствами й братствами є управильнені окремим законом з 1916 р. У ньому находиться постанова про обовязкове посередництво уряду для наладнання спору за платню, а теж є передбачений час для „охолодження умів", заки прийде до страйку. У теперішньому спорі вичерпано вже всі законні засоби і лишається ще хіба особиста інтервенція президента Трумана. Коли б інтервенція не вдалася, вийдуть на страйк 125,000 машиністів, палячів, і зворотничників. За ними мусять покинути роботу і всі інші залізничі службовики й робітники, а це значить не тільки спаралізування залізничого руху, але цілковите його припинення, на що вже рішені теж управи залізничих підприємств, які зарядили вже минулого тижня припинення довозу усього, що скоро псується.

Під теперішню пору більше ніж мільйон робітників в головних промислових підприємствах є заінтересовані в наладжуванні платні. Джан Луїс, голова майнерської юнії, візвав підприємців вугільних шахт на переговори в справі віднови контракту для 400,000 шахтярів, на 18-го травня. Страйк 75,000 автомобілевих робітників у підприємстві Крайслера заповіджений на 12 травня. Юнія електричних робітників з 200,000 членами виповіла контракт і підготовляє страйк у підприємстві Вестингавз і Дженерал Електрик. Знов 100,000 роітників у мясній індустрії вже страйкує від 2 місяців. Крім того є повно менших страйків в поодиноких підприємствах і містах.

Коли б в додатку до тих загроз прийшов тепер ще залізничий страйк, то може прийти до поважного захитання краєвого господарства і до поважного політичного потрясення, а це може викликати справжню крізу.

Деякі законодавці в конгресі хочуть цьому запобігти, або хоч прискорити покінчення страйку поправкою до теперішнього робітничого закону Тефта-Гартлія. Цей закон виразно зазначує, що його ділання не обіймає залізниць, бо для них є окремий „Залізничий „Акт Праці". На підставі закону Тефта-Гартлія можна припинити страйк, якщо цього вимагає вимковий стан. Таким станом закон вважає загрозу здоровю й добробутові нації. Значить, що цей страйк можна б припинити законним примусом. Питання лише, чи таке механічне наладнання спору дасть бажані висліди.

Перед 2 роками, на весну 1946 р. ми мали теж залізничий страйк. Ситуація стала такою поважною, що під час страйку президент візвав конгрес видати закон для виключення страйків в деяких важливих моментах життя нації. Страйк покінчено заки ще президент скінчив читати послання на спільнім засіданні конгресу. Одначе по 2 роках кріза приходить знову.

Треба наперед безсторонно приглянутися фактам, заки можна прийти до висновку. Під теперішню пору не всі залізничники загрозили страйком, бо нема між ними кондукторів, доглядачів возів, ані бюрових робітників. Значить ледви одна четвертина залізничників зажадала підвишки платні по 37.5 центів на годину. Залізничі підприємці рахують, що підвишка вимагає нових видатків в сумі $163,201,000 річно.

Та тут не йдеться про саму підвишку платні. Службовики хочуть ще зміни правил праці, які спричинять цілий більйон долярів нових видатків річно. Та як лише дістануть машиністи, палячі і пересувачі підвишку, то за ними підуть інші братства, тобто кондукторів і вагонових доглядачів. До того прийдуть домагання робітників, які не беруть участи в залізничому русі, а лише працюють для втримання в чистості й добрім стані залізничий виряд. Так само рушаться телеграфічні службовики, бюрові працівники й усі інші, хоч вони дістали підвишку щойно минулого року. Отже залізничі підприємці твердять, що теперішня підвишка потягне за собою загальний рух за дальшу підвишку, а це причинить разом 2 більйони долярів нових видатків річно.

Оці 2 більйони видатків заберуть зиски, які дістають тепер залізниці внаслідок підвишки ціни залізничих білетів в рр. 1946, 47 і 48. В 1948 р. ціни за перевіз на залізницях зросли на 43% в порівнанні з 1946 р. Коли отже дати робітникам бажану підвишку — кажуть підприємці — тоді треба буде знову підвищити ціну їзди й перевозу.

Ось так витвориться заворожене колесо: вища плата — підвишка ціни; потім знову вища платня — дальша підвишка цін.

Залізниці служать потребам цілого населення, а це значить, що втримування залізничого руху є загальною справою цілої спільноти. Тому теперішня кріза в залізничій системі це не хвилеве питання, ані виключне питання підприємців і робітників, а питання, яке вичікує своєї розвязки для добра краю і на далеку мету. Від наладнання залізничого питання залежить добробут мільйонів людей і правильне функціонування тисячів підприємств.

Колись американські залізниці розбудовувано на те, щоб получити найдальші кінці розлогої країни. У піонірських часах уряд не мав до цього засобів, тому приватна ініціятива стала йому в пригоді. Американські „залізничі королі" йшли на випередк, щоб відкрити шляхи до експлуатації природніх багатств. Впарі з прокладенням нових залізничих шляхів повставали нові осередки бизнесового життя, а з ними було злучене все інше життя.

У теперішньому часі, коли до конкуренції з залізницями стали автобуси й літаки, конкуренційна система американських залізниць не має ніякого оправдання. Деякі залізниці давно перестали служити своїм цілям. Вони не оплачуються і їх треба покасувати. Оставші шляхи треба скоординувати з новими комунікаційними засобами. Цього не може зробити ніякий приватний підприємець, який не має монополії над усіми комунікаційними засобами. Коли до цього додати, що безупинна загроза війни приневолює до складення комунікаційного пляну для стратегічних цілей, то з усього виходить ясно, що вже й в Америці прийшов час на удержавлення залізниць, а теж і на заладнання робітничого питання на модерний лад, бо ж життя країни не може правильно функціонувати, коли наражене на постійну перерву через страйки.

Виставка О. Архипенка

Виставка Ол. Архипенка в залях Обєднаних Американських Мистців у Ню Йорку (711 Фифт Евеню) це вже 78-ма індивідуальна виставка нашого мистця. Показано на ній переріз усієї творчости мистця, починаючи з 1901 р. аж до найновіших праць — з 1948. Власне, такий перегляд усіх періодів творчости дає глядачеві змогу установити головні етапи Архипенкової творчости та зокрема, зрозуміти найновіший з них, який мистець називає „моделюванням світла".

Свого часу — це було ще до І. Світової Війни — Ґійом Аполінер, духовий провідник модерних мистецьких рухів у Франції, підкреслив, як особливо характеристичну ноту Архипенкової творчости, — її глибокий традиціоналізм. І справді, Архипенко почав свою творчість фігурами, які стилево відповідали найранішій різьбарській творчості людини з часів доісторичних. Постепенно розвивав він далі свою творчість, проходив у ній у скороченні етапи, які переходила світова різьба тисячоліттями: він мав свій египетський, античнo-клясичний, ренесансовий, барокковий періоди... — не перестаючи ніколи бути собою. Але перейшовши так усі історичні стилі і перевіривши їх у своєму мистецтві, Архипенко дійшов до межі, де починалося ще невідкрите, незнане. Вже архіпентура — „рухоме малярство" поєднане з різьбою — було вдалою спробою створити щось зовсім нове.

Таким шуканням нового вислову різьбарських форм є і найновіша „різьба світла". Про це каже сам мистець: „Продовжуючи свій шлях винаходів у скульптурі, користуюся тепер провідністю світла в плястиці. Цей успіх у моделюванні світла прийшов після багатьох експериментів. Плястичні твори на цій виставці складаються з чотирьох елементів — перший, моделювання простору; другий, заглибленности; третій, прозорости; і, як четвертий елемент, моделювання світла, витвореного електрикою".

У затемненій кімнаті розставлені різьби. Вони виконані з прозорії, подібної до скла, маси. Це нілон, з якого виробляють жіночі панчохи, та що, в масі, зовсім нагадує скло з легким жовтавим або рожевавим відтінком. У такій затемненій залі десь з підстави різьби, зоснови — виходить світло і просвічує цілу різьбу знутра — вона наче фосфоризує, виростає в темінь як спіральна лінія астрального, абстрактного тіла, що поривається вгору.

В плястиці — це справді щось нове. Але ефект полягає не в світлі, це — скажім щиро — справа зовсім другорядна. Коли вилучити світло, різьби стануть у своїй наготі, безпосередньо перед очима глядача і — мусітимуть говорити самі за себе. В них і без світляних ефектів є свій власний ритм форм і це, в мистецтві, вже вистарчає. Його, Архипенкові, фігури є „безчасові", тобто, вони дають есенцію форм у їх найбільшому сконденсуванні, у зведенні до їх первісних геометричних елементів, з яких вони розвинулись. Це не реальність, а особлива прареальність, сама ідея, річі, оформлена пластично.

Архипенка порівнюють з Павлом Пікасо, передовим творцем модерного малярства. Це слушно, один і другий у своїй ділянці — малярстві і різьбі — знаходять усе нові і нові форми. Але цікаво простежити за тим, куди дійшов Пікасо, а куди Архипенко. Якраз на сусідній вулиці, в ґалерії Дюран-Руель, відбувається виставка найновіших творів Пікасо. Він нещадно деформує свої форми, так, що його портрети стають зображенням якихсь неіснуючих виродків. Це було б неважне, але справа в чому іншому: в деформаціях Пікасо даремно намагається знайти якийсь глузд, якесь умотивування: вони викликані не потребами, наприклад, ритму, а просто — примхою. Архипенко деформує не менш зухвало, але принципу втримувати ритм він не переступає ніколи, — а творити ритм форм — найпервісніша засада кожного мистецтва, без якої нема мистецтва. І не треба бути пророком, щоб сказати, що за кількадесять років на Пікасо наші нащадки будуть дивитися як на своєрідне непорозуміння, а твори Архіпенка будуть їм зрозумілі, бо вони, не висловлюючи ніщо реальне, водночас висловлюють ритмічну гру форм і ліній, яка звучить зовсім по-музичному. Тут Архипенко, може й несвідомо, самим своїм вродженим характером, навязує до предковічних основних рис українського національного мистецтва: творити ритми великих упрощених форм і ліній, і з цього шляху він не дає себе збити.

На виставці показано також багато рисунків Архипенка, які доказують, що їх автор навіть у цьому двовимірному мистецтві хоче мислити тривимірно — по різьбарськи.

Виставка припадає на 40-річчя мистецької творчости Архипенка і за цей час справді він встиг оновити сьогочасну різьбу. Такі передові мистці сучасности, як Беллінг, Задкін, Ліпшіц, Анрі Льорен — були б не до подумання без експериментальної творчости Архипенка, який став духовим провідником цілої доби і цілої ґенерації різьбарів. Цю свою позицію, як доказує найновіша виставка, він далі втримує.

С. Гординський.

ЧЕРГОВИЙ ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ҐІЛДІЇ В НЮ ЙОРКУ

В суботу, дня 8-го травня Українська Музично-Мистецька Ґілдія в Ню Йорку дала в Мідстон-Гауз черговий успішний науково-мистецький вечір, цим разом присвячений Шевченковій поезії в музиці. З відповідними докладами на цю тему виступили д-р Л. Мишуга, що говорив про музичний, етичний і суспільний елементи в творчості Шевченка, та Степан Марусевич, що дав короткий перегляд музики до творів Шевченка. Солісти Марія Полиняк-Лисогір, Степанія Тураш і Мирон Кушнір відспівали кожне по три пісні до слів Шевченка. Кілька пісень відспівала теж група співаків, в складі: Марія Полиняк-Лисогір, Марія Боднар, Стефанія Ригел, та чоловічі голоси: Василь Цюпа, інж. Юліян Ястрембський і Степан Марусевич. На фортепіяні акомпаніювали Ольга Дмитрів, Ліда Осінчук і Стефанія Ригел. Вечір був зорганізований для членів та запрошених гостей. Приявних було біля 40 осіб з колвідомих українських громадян та молоді. Між гостями видно було теж відомого нашого композитора Павла Углицького, проф. Тучапського, дружину проф. Гайворонського п-ню Неонілю Пелехович-Гайворонську, мистців Ярослава Гординського і Миколу Бутовича та інших. Мистецька Ґілдія, зорганізована минулого року родженою вже в Америці українською молоддю, записала на своє конто ще одну успішну культурно-мистецьку імпрезу.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні, впишіть сейчас!

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли змінюєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

Степан Гліл.

У РУКАХ КАТІВ

„Гордо стій, а не корись,
Хоч пропадь, але не зрадь!
Кожний думай, що на тобі
Мільйонів стан, стоїть,
Що за долю мільйонів
Мусиш дати ти одвіт!
Ів. Франко.

Неможна описати тих страшних мук, які переживали відважні й непохитні борці за волю України в німецьких в'язницях на своїй рідній землі. Крім масових розстрілів і прилюдного вішання німецьким ґестапом, вони переживали страшні знущання й тортури від в'язнів-комуністів, від в'язничних поліцаїв — теж комуністів, які туди спеціяльно пролізли та від фолькcдойчерів перекладачів.

Ця зграє гієн, часто навіть не цікавилась обвинуваченням та вироками, а завжди з червоними від сомогону очима, шукала крови й задоволення в найновіших методах катування людей.

Вони не вдовольнялися окремими жертвами і тоді влаштовували жахливі оргії над в'язнями цілої камери або в'язниці.

В цьому коротенькому нарисі, я хочу згадати лише один з численних випадків у Кіровоградській в'язниці, що трапився 31-го липня 1943 року в камері ч. 5.

⁂

В 6-ій годині по обіді, група п'яних поліцаїв начолі з перекладачем коменданта в'язниці, ввірвалася до камери ч. 5, в якій сиділо 150 в'язнів.

Першого викликали Винниченка Дмитра, який по-військовому виструнчився перед перекладачем.

— За що судили?!

— За Україну!

Сильний удар кулаком в обличчя і кров Дмитрові потекла з носа.

— За яку?!

— За самостійну!

І знов ще сильніший удар, але Дмитро стояв, гордо тримаючи голову.

— За яку?!

— За соборну!

І вся зграя накидається на Дмитра, звалюють на підлогу й починають бити його ногами, дрючками, крісом і піднімаючи, бити ним об камінну підлогу. Після того, як йому розбито голову в декількох місцях, перерубано підковою носа, вибито зуби, перебито троє ребер, пробито живіт і взагалі не було на йому цілого місця, його відкидають у куток сходити кров'ю.

Після Винниченка так само розправились із Хмарою. Його молодий і сильний організм, вишколеного вояка, довго боровся, але катівські руки своє зробили...

А потім роззвірілі кати брали третього, четвертого, п'ятого... І всіх скидали на купу, в куток до параші.

Кати мали страшний вигляд. Запах крови, по якій вони бродили й були нею оббризкані, пробудив у їх звірів-кровожерів.

Вони вже не знали, що робити своїм жертвам, навіть трупам, топчучи їх ногами й вибиваючи їм зуби й очі. Зразу вони били нагайками й дрючками, а потім почали вправлятися розбивати за одним ударом ґвинтівкою і довгим дубовим ослоном голови до кам'яної підлоги. Кров і мозок бризкали не тільки на стіни, а й на стелю. Навіть ґвинтівка не витримала і відбився від неї дерев'яний приклад, після чого вони били вже самим залізом.

Всі 150 в'язнів із страшним виразом на обличчі, збившись у куток, дивилися на це все й чекали своєї черги.

Припинив цю „розвагу" п'яної банди, комендант в'язниці — такий самий кровожер, але на щастя на той час не п'яний.

Ще гарячу кров своїх вісьмох друзів в'язні збирали руками в парашу й, виносили в яму.

Трупи, обережно й з великою пошаною, віднесли й поклали до коморі, де вони, на велике щастя, пролежали до ранку.

Вранці ми довідалися, що сильні тілом і вірою Винниченко й Хмара перемогли свою смерть, ожили й їх забрали до в'язничної лікарні...

Це була тільки невелика частинка з їх переживань за час ув'язнення й боротьби за самостійність Української Держави.

Таких сотні тисяч на Україні, які боролися й борються, які гинули й гинуть, не схиляючи голови перед своїм ворогом, на крові яких виростуть мільйони, які власними силами здобудуть свою Самостійну Соборну Державу.

Допомога пакунками для голодуючих науковців в Европі

КОМУНІКАТ Ч. 2.

В звязку з акцією Комітету Допомоги Скитальцям Діячам Української Культури в Ню Йорку нести допомогу науковцям голодуючим в Европі, оці громадяни та установи, в додатку до попередних, зголосили готовість місяців посилати впродовж шість місяців пакунки з поживою вказаним їм вченим:

7) Петро Гаврилів, Перт Амбой, Н. Дж.

8) Василь Бродський, Кліфтон, Н. Дж.

9) Михайлина та Анна Пецак, Рачестер, Н. Й.

10) Дмитро Маковський, Рачестер, Н. Й.

11) Михайло Баран, Шікаґо, Ілл.

12) Григорій Левуш, Елмайра, Н. Й.

13) А. К. Бура, Йонгстави, Огайо.

14-14) Українсько-Американський Допомоговий Комітет в Рачестер, Н. Й.

В попереднім виказі помилково було подано ім'я жертводавця з Пайн Біч, Н. Дж. І. Котовський. Має бути Іванна Котовська.

В той спосіб є досі 15 науковців - скитальців забезпечених на протязі пів року в поживу. Просимо дальших жертводавців вступати в члени Армії Спасення Українських Науковців, голодуючих в Европі. Потреба нам ще 85 громадян та громадянок з чулим українським серцем та зі зрозумінням ваги тих, що є мізком та серцем нації.

Незвичайно повчаючим явищем є, що жертводавці, за винятком одного, всі зі Західної України, а підкреслюють потребу приділяти їм науковців з усіх земель України, а Комітет в Рачестер таки виразно просив дати їм адресу одного українського вченого зі східної, а другого зі західної України. Чи може бути кращий та більше практичний спосіб застосування соборности українців?

Вже маємо теж перші відгомони тої допомоги з Европи: Вчений український економіст, що положив величезні заслуги для господарського поступу західних українців повернувши до дому зі шпиталю по важкій недузі пише таке:

„Від кількох днів я вже в дома і дуже тішуся, що можу особисто подиктувати до Вас лист... В міжчасі писала до Вас моя дружина і дякувала за вистарання для нас щомісячної підмоги. Пан Вілоґан прислав вже нам один пакунок і написав два листи та взагалі дуже щиро занявся нашою справою. Я дуже сердечно дякую за надзвичайні й такі щирі старання про мене та мою рідню, бо мушу щиро сказати, що я серед своїх еміґрантських злиднів та серед чималих коштів лікування був би ледви вдержався на поверхні. Мушу сказати, що таке щире ставлення моїх приятелів-еміґрантів зворушило мене до глибини та не дало пропасти серед чужих, а навпаки піддержало мене в мойому нещастю, яке спало на мене. Тому дякуючи Вам за Ваше добре серце, буду старатися віддячитися Українській Громаді за цей незвичайний вияв співчуття і допомоги. Маю в пляні, якщо тільки дозволить мені на це слабкий стан мойого здоровля, віддати всі мої сили передовсім нашому улюбленому Науковому Товариству ім. Шевченка, з яким вяже нас разом така мила традиція праці і при Божій допомозі позволить нам повести її дальше до наміченої цілі..."

Хто черговий жертводавець, помічник розвою української культури?

Нові зголошення слати на адресу:

Committee for the Aid of Refugee Ukrainian Scholars
50 Church Street., R. 252,
New York 7, N. Y.

КОМАНДУЄ АРАБСЬКИМ ЛЕҐІОНОМ. — Це Ґлоб Паша, усміхаючись, розмовляє зі журналістами, які розпитують його про арабські пляни в боротьбі з жидами за Палестину. Ґлоб Паша є від 18 років командантом Арабського Леґіону в Трансйорданії. Він є з британського роду і не є магомеданином, хоч командує арабами. Леґіон є виеквіпований британцями.

Поміч сільському господарству Европи через Плян Маршала

Европейські селяни мають теж користати з вигод Пляну Маршала, або як це офіційно називається — з Програми Видужання Европи. Плян Маршала починає переводитися в життя як частина закону про закордонну поміч, підписаного президентом 3-го квітня цього року. Само собою, що американська поміч не може задовільнити всі потреби, що їх мас селянство західно-европейських країн з 1939 року — з початку війни. Непевність сільського господарства правдоподібно є більша, ніж в індустрії. Але як американська поміч сільському господарству буде відповідно примінюватися під досвідченим керівництвом як Злученими Державами, так і країнами Західної Европи, тоді Европа може позбутися сучасної залежности від Злучених Держав щодо сільсько-господарських виробів.

До війни Західна Европа виробляла біля двох третин потрібної для неї кількости сільсько-господарських виробів. Сьогодні справа погіршилася внаслідок різкого упадку виробництва, збільшення населення на десять відсотків, повені, посухи та внаслідок великого зменшення — якщо не цілковитого спинення — постачання харчових продуктів з европейських житниць — Дунайських країн та з України і з інших країн Східної Европи, що є тепер під совєтським контролею.

Коли европейські сільські господарі мають не тільки дорівнати довоєнному рівні продукції, але також більшити її для задоволення сучасних потреб, вони мусять мати штучне угноєння та сільсько-господарське машинове знаряддя.

Брак вугілля й сталі стояв на перешкоді виробництву сільсько-господарської машинерії в Західній Европі. Доки Західна Европа не зможе сама виробляти більше сільсько-господарської машинерії, очі її господарів будуть звернені на величезні американські фабрики, звідки вони сподіваються дістати трактори, молотілки і т.п. Сільсько-господарські машини складають найбільшу частину тих індустріяльних виробів, що згідно з Пляном Маршала мають бути відіслані цього року до Европи. Але оскільки в Злучених Державах почувається деякий брак тої машинерії, то до Европи буде вислано її менше, ніж того жадають 16 країн, що поділяють американську допомогу.

Сільські господарства Европи дуже терплять від браку штучного угноєння. Згідно з Пляном, Злучені Держави пошлють частину зі своїх обмежених запасів, але крім того значно більше буде експортовано до Европи штучного угноєння з інших країн Західної Півкулі. Фінансувати буде ця країна. Дістаючи з американських країн штучне угноєння, західно-европейські країни матимуть час на розбудову своїх фабрик.

Значіння штучного угноєння для відбудови европейського господарства є дуже великим. Наприклад, в Данії рахують, що якби там мали досить штучного угноєння і макуху для худоби, то постачання мяса дійшло б до передвоєнного рівня за одне літо. Було б більше масла, яєць, дробу та мяса для Европи.

Американська допомога Европі дасть можливість европейським господарям та споживачам використати всі сприятливі умови. Минула тепла зима віщує добрий врожай, це має бодай частинно направити шкоду з неврожайного 1947 року. Британські господарі самі здобувають половину потрібної кількости продуктів; до війни виробляли тільки одну третину. Франція в 1947 році збільшила засівну площу з 8,250,000 акрів до 10,000,000 плянує в 1948 році додати ще 1,100,000. До збільшення сільсько - господарського виробництва всі стремлять в Західній Европі.

Загальна Рада.

Американський відгомін на українські писанки

Навряд, чи в якій другій країні культурні твори інших націй мають таке велике зрозуміння і таку високу оцінку, як в нашій „олд, ґуд" Америці. Це без сумніву є одною з головних причин безприкладного американського прогресу на всіх ділянках життя. Під цим оглядом Америка діяметрально різниться від інших країн, що обкладають себе „залізними заслонами" з дротяних засік та наїженими багнетами бережуть, аби, бува, який „буржуазний пересуд" до них не закрався. Ще іниї творять зі себе касту морально-духової заскорузлости, дихаючи тільки своїм власним задушливим повітрям.

В Америці, навпаки. Тут справді в найширшому розумінні здійснюється Шевченківська засада: і чужому научайтесь, свого не цурайтесь. Америка має вже свої власні звичаї, свою власну високу культуру і ті вона теж кожночасно готова доповнити кожним новим вкладом, без огляду на те звідкіль та від кого він походить. Це потверджується теж широким відгомоном, та великим признанням, що їх найшли в американській пресі українські великодні писанки, як один з найбільш характерних проявів української народної культури та українського народного мистецтва.

Вже на кілька тижнів перед українським Великоднем на виставі одної з найбільших нюйорських книгарень, в книгарні Брентано на 5-ій Евню, були виставлені кільканадцять аркушів з чудовими кольоровими взорами українських писанок зі старого видання-уніката Лубенського музею.

Теж на довго перед українським Великоднем, бо вже в числі з 22-го березня журнал „Ди Ню Йоркер" в своєму редакційному перегляді віддав чимало місця для українських писанок, що їх побачив автор на виставі в книгарні „Сурма".

Під час українських Великодних свят по цілому великому просторі Америки можна було почути не одну радіоавдицію та прочитати не одну статтю власне на тему українських писанок та українських великодніх звичаїв. Під цим оглядом чи не на першому місці буде Мінеаполіс, де великі щоденники надрукували обширні статті про виявлене в писанках українське народне мистецтво, забезпечуючи їх теж відповідними ілюстраціями. А „Мінеаполіс Сандей Трибюн" помістив на цілу сторінку три прекрасні кольорові фотографії, на одній з яких представлені в чудових народних одягах пп-ні Марія Процай та Люба Перчишин при крашенні писанок; на другій малі Наталка Перчишин і Тедді Рихлій, теж в народних костюмах та з писанками, а на третій — два тузіни писанок з найрізноманітнішими взорами. Під фотографіями є відповідні вияснення, в яких високо оцінюється українська культуру, українські звичаї та й самих українців, що ці чудові свої твори принесли в Америку.

Не можна теж не відмітити окремо згадки про українські писанки в „Ґері Пост Трибюн" в Ґері, Індіяна. Рівночасно зі згадкою поміщено дві фотографії, одну з писанками, а другу з Анною Миленкі, дочкою головного й активного члена У.Н.Союзу, Антона Миленкі з Ґібрун, при виробловханні писанок.

Як ми вже при писанках, то хочеться згадати ще про один випадок „на веселю". В одній місцевости в Пенсилвенії на виставці українських писанок один з відвідувачів сказав собі дати найкращу і без ваганъ заплатив бажану не малу ціну. Подивився, оглянув з усіх боків і тоді ковтнув два рази до стола та попросав солі. „Мамо го не задушила з злости" — оповідає організаторка вистави.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НЮАРКУ ЗАПОЧАТКУВАЛА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ В МІЖНАРОДНІЙ ДОПОМОГОВІЙ АКЦІЇ

Нюарк, Н. ДЖ., 10 травня. Інформаційний відділ Американської Заморської Допомоги та Апелю Об'єднаних Націй для Дітей повідомив про першу активну участь американсько-української громади в їх акції за збіркою 60,000,000 на допомогові цілі цих організацій. В акції, як відомо, бере участь наш ЗУАДКомітет. В цім конкретнім випадку йде про збори Українського Допомогового Комітету в Нюарку, головою якого є Михайло Шумейко. На зборах, на яких від Американської Заморської Допомоги був приявний Ґері Конелі, промовляли місцеві бесідники та екзекутивний директор ЗУАДКомітету, д-р В. Ґалан. У висліді дискусії 25 українських робітників зголосилися до Комітету, до якого увійшли теж представники всіх українських церков. Подібні комітети мають бути зорганізовані теж між іншими етнічними групами, при чому український комітет буде для них прикладом. Під час зборів представник Американської Заморської Допомоги висвітлив вперше в Ню Джерзі фільму „Допоможіть голодним", на якій представлено фрагменти з великої нужди европейських дітей.

УКРАЇНЦІ КАНАДИ В БОРОТЬБІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ П'ЯТОЇ КОЛОНИ

Екзекутива Комітету Українців Канади започаткове дня 16-го травня широку акцію в цілій країні за переселення до Канади українських скитальників в Европі. Ця акція буде получена з великою кампанією, зверненою проти большевицької п'ятої колони в країні, розкриваючи її залежність від Москви та її підривну роботу в Канаді з наказу Кремля. Під час масових віч по всіх українських громадах Канади будуть ухвалені відповідні резолюції та підписані відповідні заяви до уряду країни.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН- СІЛ: БУДИЛІВ, МЕДОВА І ВИМИСЛІВКА,

пов. Бережани, де був парохом **о. Юрій Чубатий.** Його син **Роман Чубатий,** просить Вас, дорогих Краянів в Америці і Канаді відізватись до нього, бодай карткою подайте свою адресу ... их односельчан. Це буде моральною піддержкою для Вашого краяна-скитальця. Бережанці Ви ті українці добрі, знаю Вас, як славних борців за Волю України з часів, коли спільно ми боролись за чесне, за праве... Та ще і перед тим: „Як з Бережан до кадри Січовики манджали"... Від себе сердечно прошу і рівночасно дякую Вам щиро і я, як священик твердо вірю, що Бог допоможе Вашим добрим серцям відізватись пару словами, мов до свого рідного, згадати про Ваші дитячі літа, рідні села, поділитись теперішними радостями своїми і журбами та похвалитись Вашими милими діточками, на слідуючу адресу:

Prof. ROMAN CZUBATYJ
D.P. Camp, Jagerkaserne,
Adm. Block 142,
Mittenwald, Bavaria, Germany.

ГОЛОДНИЙ СТРАЙК ПОЛЬСЬКИХ ВОЯКІВ БРИТАНСЬКОЇ АРМІЇ.

Париж, 10 травня. — Біля 140 польських старшин і вояків, що брали участь у війні в рядах британської армії, почали у французькому місті Ліль голодний страйк на знак протесту, хто має їм забезпечити прожиток, як завтра увійде в силу британський закон про їх демобілізацію.

ЗМІНА РОЗВОДОВОГО ПРАВА В СОВЄТАХ.

Москва, 10. травня. (АП). — Совєтська преса проголосила вчора рішення Верховного Суду про зміну законів в справі розводів. На підставі нового закону совєтські жінки зможуть позивати своїх чоловіків за аліменти і відділення майна, не доконче домагаючись при цьому розводу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Вже можна замовляти Календар У. Н. Союзу на 1949 рік.

В наступному 1949 році припадає 55-та річниця з дня заложення Українського Народного Союзу. З цеї нагоди Головний Уряд У.Н.С. рішив видати ювілейний Календар-довідник У. Н. Союзу на 1949 рік, що крім звичайних календарних матеріялів матиме теж основні енциклопедичні інформації про У. Н. Союз, про Америку і Україну та про українців у цілому світі і про всі ділянки їх життя та творчости, як теж багатий літературний відділ. Календар вже є в підготові і мав би появитися вже з кінцем жовтня цього року. До співпраці в його редакції запрошено найкращі українські сили, як теж представників українських громад з усіх країн і континентів. Цей великий Календар-довідник мав би бути дальшим поширенням та доповненням відповідних видань У. Н. Союзу, що появилися досі. Він повинен стати настільною книгою кожного українця в Америці і закордоном, необхідною в праці і надозвіллі. В Календарі кожний українець матиме всі найбільш необхідні інформації і цей Календар подуманий справді як дорадник і розрадник кожного. Незважаючи на великі кошта видання, вартісних матеріялів та багатих ілюстрацій, ціну Календаря встановлено тільки на один доляр за примірник. Проте, з огляду на великі кошта друку і паперу, Календар появиться тільки в обмеженій кількості і тому хто хоче запевнити собі його одержання, повинен негайно виповнити подане внизу замовлення та вислати його разом з належістю до Адміністрації „Свободи" на подану внизу адресу. Це повинні зробити не тільки члени У. Н. Союзу, але й весь широкий загал американсько-українського громадянства, бо Календар У. Н. Союзу на 1949 рік це буде справді настільна книга для кожного українця. Тільки негайне замовлення може забезпечити вам її одержання. Тому поспішайте з висилкою замовлення.

(Прохаємо витяти, чітко виповнити і негайно разом з належістю переслати на адресу „Свободи").

ЗАМОВЛЕННЯ НА КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК

До Адміністрації „Свободи"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Я, ______________________________ замовляю

(Ім'я і прізвище)

оцим Календар У. Н. Союзу на 1949 рік в кількості ______ примірників і на ту ціль пересилаю чек (моні ордер) на суму $__________ як належитість по $1.00 за примірник.

____

Підпис (писати по-англійськи).

Адреса: ______________________________

____

____

ЩИРА ПОДЯКА УКРАЇНЦЯМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ.

Коли ми приїхали до Ню Йорку, то католицька Організація нас віділсала до міста Дітройт. По зорієнтованю довідалися про о. пароха Побуцького. Він нас дуже щиро і радо привітав і по короткій розмові жертвував $5.00, за що складаємо найсердечнішу подяку. Загостили до нас представники Українського Комітету: Йосиф Крупка, касієр, п. Кунька, рек. секр., і п. Каралаш, і з рамени Укр. Комітету жертвували 25 долярів, за що щиро дякуємо Укр. Комітетові. Прийняли нас на мешкання п-ство Дзумаґі і зайнялися нами як рідними. Зайшлисьмо до Укр. Демократ. Клюбу в товаристві п-ства Дзумаґі, де щирі жертводавці зложили на поміч для нас: п. Горін $15.00, п. Машталяр, п. Дзумаґа, п. Курочка, п. Крушельницький, п. Костюк, п. Сторожинський, п. Холявка, п. Гайдук і п. Солодкий Разом $42. Складаємо за щиру поміч для нас подяку. Хай Господь поблагословить у здоровлю. — 29. II., 1948 р. старанням п-ні Марії Дзумаґа, предсідниці Золотого Хреста, 34. відділу, враз з своїми членицями влаштували вечерок у своїм домі, де щирі жерводавці: Войтишин з мужом $5.00, пакунок з харчами і презент; Непишка $10.00 і презент; Карлаш 1, Совюк 1, Трусь 2, Бук 1, Скікун 1, Тиро 2, Романюк 1, Шіреметa 3, Лилюх 7, Дирбалко 5, Міляр 3, Вівіян 1, Будор 1, Гомилюк 2, Колодій 3, Олійник 1, І. Крупка 1, Дзумаґі 5, Машталяр 3, з несподіванки 12 долярів. Разом $70. За те складаємо нашим жертводавцям найсердечнішу подяку за їх щирий дар. Хай Бог благословить у здоровю і дальшій праці. — Українським Сестрам складаємо сердешну подяку за те, що вчать нашого малого сина Божого слова і за презент, що він одержав від Сестер. Хай Господь Всевишний Вас дарить здоровлям.

Родина Шелюхів.

Домашня обслуга на канадійських фармах

Федеральне міністерство праці і провінціяльні міністерства хліборобства опрацьовують тепер докладний плян спровадження дівчат і молодих жінок зо скитальчих таборів в Європі до Канади до домашньої праці на фармах.

Урядники іміграційного відділу при міністерстві копалень і природних багатств розпочали за морем „пересівання" відповідних аплікантів, які заявили охоту переїхати на працю до Канади. Їм помагають представники міністерства праці в скитальчих таборах. Ці робітниці прибудуть до Канади можливо за 6 до 10 тижнів. Число спроваджених залежатиме від запотребування, яке подадуть до відома Домініяльно-провінціяльні Комітети Праці на Фармах.

Пляни цього проекту вислано недавно до провінціяльних міністрів хліборобства й державних бюр праці, щоб вони розглянули цю справу. Тому, що спровадження дівчат-скитальниць до домашньої праці по містах увінчалося успіхом, рішено спробувати дістати домашню обслугу до праці на фармах.

Цим проектом завідуватимуть Домініяльно - провінціяльний Комітет Праці на Фармах і Державне Бюро Праці. Дівчата, які зросли в селянським окруженні, будуть мати першенство.

Спосіб набору буде такий: Дівчат висилатимуть до кожної провінції тільки на бажання Домініяльного - провінціяльного Комітету у даній провінції. Допоміжний комітет для нього складатимуть відповідальні жіночі організації зо своїх представниць з жінкою-урядником, яку назначить Державне Бюро Праці, й іншими представницями, яких можливо вибере Домініяльно-провінціяльний Комітет.

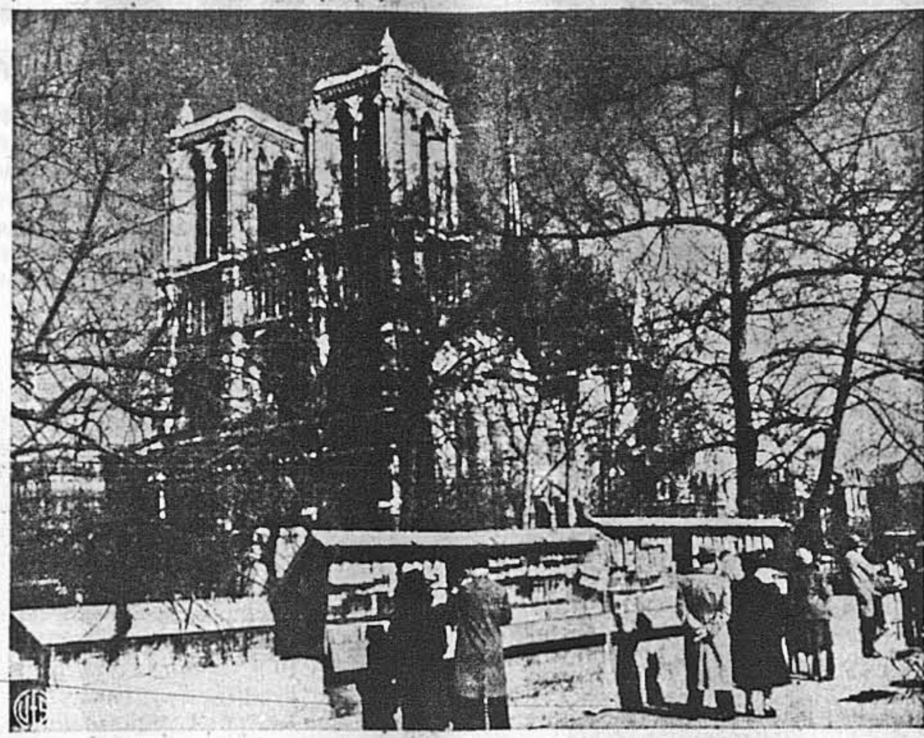
Завданням цього допоміжного комітету буде улаштувати приняття й розміщення дівчат та перевірити всі зголошення від фармерів. Комітет займеться також відвідинами цих фармерських домашніх робітниць потім, як вони пічнуть працювати.

Фармерів, які бажали б дістати поміч цього роду, просять виповнити аплікаційний формуляр та вислати його до найближчого Державного Бюра Праці, або до хліборобського представника в околиці.. Розміщення наступить тільки після одобрення аплікацій відповідним урядовцем, або представницею відповідальної жіночої організації.

Ці дівчата-скитальниці згодилися сповняти домашню службу впродовж одного року. Їх старанно „пересіяли" представники міністерства праці, іміграційного відділу, міністерства народнього здоровля та королівської кінної поліції.

Як мінімальну платню назначено $35.00 в місяць. Ніхто не дістане дозволу платити менше. Коли загальна платня в якійсь окрузі є більша як $35.00, то сподіються, що кваліфіковані робітниці дістануть платню, яку звичайно платять за таку роботу в тій окрузі.

Робітодавці зо своєї сторони зобовязуються дати занятя робітникам на цілий рік. Видатки у звязку з розміщенням цих домашних робітниць покриють спільно домінія і провінції.

ВЕСНА В ПАРИЖІ.—Як тільки наад берегами Сени зачнуть виставляти книгарі книжки на продаж, то це знак, що надійшла весна.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Програма дальшої праці Ліги.

Одні з найважніших річних зборів, що відбулися ц.р. в м. Шікаго, Ілл.. це збори Ліги Американців українського походження, що відбулися 7 березня у домі У. Н. Союзу.

На зборах було приявних до 50 осіб, які заступали 15 товариств, із церковними обох віроісповідань включно.

Збори відкрив заст. Ліги п. Е. Матвіїв, бо голова, адв. Р. Смук, перебуває тепер в Европі. На внесок одного із приявних одноголосно ухвалено, щоб зборами проводив п. Е. Матвіїв. Предсідник відчитав порядок нарад, який складався із звітів членів уступаючої управи та з вибору нової управи.

Праця уступаючої управи не була особливо замітнішою, що потвердили самі урядники та приявні. Кромі концерту, на якому виступив голівудський артист п. Годяк та де зібрано $14,000 на скитальців, не було більших імпрез.

Найцікавішим був звіт касієрки, яка виказала за минулий рік поважну суму приходу.

Джерела приходу, це вкладки установ і дохід з імпрез. Головніші розходи, це висилка на скитальців через ЗУАД-Комітет. Звіт контрольної комісії був короткий. Після переглянення всіх книг, знайдено все в найліпшому порядку і голова комісії поставив внесок на уділення урядові абсолюторії, що й прийнято одноголосно.

Після звітів приступлено до вибору нового уряду. По довгих дискусіях та зазиві п. Шпікули вкінці вибрано такий новий уряд: Т. Шпікула, предсідник, І. Дужанський, заст. предс., Р. Бараболяк і Т. Івасечко, секретарі рекордові, Гульчий, секр фін., О. Любас, касієр, а контрольна комісія: Р. Сидорик, С. Куропась і Дарковичч; пресовий референт: Д. Хоркавий.

Новий уряд це люди молоді, духом і тілом. Є всі дані, що праця піде в цьому році краще і вповні задоволить потреби українського громадянства, як під оглядом культурним так і політичним.

Декілька тижнів після річних зборів, нова управа скликала представників всіх організацій на ширші сходини для обговорення пляну дальшої праці. Заступлених було 15 організацій.

Скретар Ліги, п. Р. Бараболяк, зясував коротко головніші завдання Ліги. Приявні опісля кожну точку докладно обговорювали.

Першим і найважнішим завданням уважає Ліга під теперішню пору допомогу скитальцям в Европі, а теж і новоприбуваючим скитальцям до Злучених Держав, головно до Шікаговської округи.

В тій цілі створено при Лізі спеціяльний комітет, зложений із таких 4 осіб: пані: Кордик, Фіца, Чуйко і п. Матилак. При цій точці дискусія була дуже цікава. Приявні подавали різні поради комітетові. Праця цього комітету полягатиме у допомозі скитальцям в Европі одягом і харчами, а новоприбуваючим помешканням і працею. Комітет звертається цею дорогою до всего українського громадянства м. Шікаго допомагати йому у кожному його заклику.

Приявні представники організацій одноголосно погодилися, щоб Ліга влаштовувала всі національні свята і репрезентативні імпрези. При таких святах чи імпрезах організації дадуть всі свої найкращі сили, щоб такі вистави випадали величаво і прославляли українське ім'я.

В другій половині травня вирішено улаштувати велике протикомуністичне віче, щоб знову заманіфестувати перед світом, що український нарід ніколи не зложать зброї перед червоним сатрапом.

Докладніше про це віче повідомиться громадянство десь пізніше.

Найкращий спосіб пропаганди — це по радіо. Управа Ліги це добре зрозуміла і приявні рішили мати українські радієві години для пропагування чистою українською мовою української культури та змагань українського народу до волі. Цю важну справу управи Ліга перебрала на себе, а ми певні, що в короткому часі почуємо справжню українську радієву програму.

Д. Х.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГУДСОН, Н. Й. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 476, дає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, зараз Сл. Божій, в галі парохіяльній. 59-69 Савт Секонд Партішон ул. Місячні збори відбудуть о тиждень пізніше. — Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. У. Н. Дому, від. 316, відбудуться в четвер, 13. травня, в Тов. Домі, 831 Джозеф Еве., в годині 8. вечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. — В. Гнатків, гол.; М. Паруга, фін. секр.; П. Ковтун, кас.; . Іванців, рек .секр.

ТАМЕСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться 15. травня в Українській Галі, 91 Проспект ул., в годині 8. вечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Просимо привести своїх знайомих і вписати їх в члени Союзу. — За уряд: Т. Михнів, предс.; М. Шіпінка, кас.; Й. Шеремета, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОШУКУВАННЯ

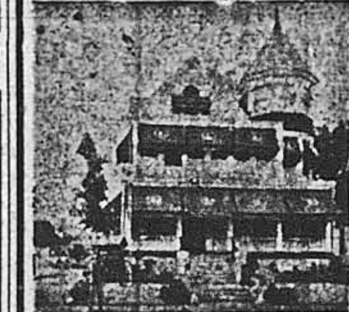
ТЕОДОР КОШІВ пошукує сестру АННУ КОВБУ зі села Потятинці, пов. Рогатин. Писати:
Mrs. LENA ANDRUSIW,
15 W. 81st St., Apt. 14A
New York 24, N. Y.

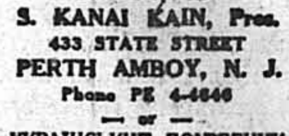
ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 23. березня 1948 р. померла в 72. році життя
ПАВЛИНА КОЦЮБІНСЬКА,
членкиня Бр. св. О. Николая, від. 369 У. Н. Союзу в Палмертон, Па. Покійна вступила до Братства і Союзу 1918 року. Походила зі села Гожиська, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишила в смутку 3 дочки, зятів і внуків. По смерти свого мужа Покійна перенеслась до своєї дочки в стейті Меріленд і там померла. Поховано на катол. цвинтарі при участи родини. — В. Ї П!
М. Куба, секр.

✝

Дружина і діти по Покійному
ЙОСИФУ ЛЮБЯНЕЦЬКОМУ
складаємо щиру подяку У. Н. Союзові, як рівнож і урядові за скоре виплачення посмертного по моїм Покійнім Мужу і Батькові, що нас полишив у великім смутку і горю, а також дякуємо тим, котрі зложили вінки Покійному і прийшли віддати Йому останню прислугу. Кумам і приятелям з Ню Кесл, Па. і з Шерон і кумам Бутинським зо Скрентон, Па., котрі не могли сами приїхати на похорон, а післали цвіти, Дякуємо тим усім, котрі взяли участь у похороні і відпровадили Покійного на вічний спочинок.
Жена і Діти
ОЛЕНА ЛЮБЯНЕЦЬКА

ТАРЗАН, ч. 1842. Зійшлися в спільнім заінтересуванні.

Кинувши приманливе коріння й зілля під ноги Кунга, Кіля швидко відскочила.

Несподівано горилль вхопив оці дарунки і заніс їх до своїх уст.

Коли так Кунгу заїдав ласощі з настроєм знавця, Кіля завважала, як його гнівний погляд перемінився в непереможне заінтересування.

Так пізнавши себе взаємно, вони почали мандрувати разом, ніби давні приятелі.

Та між тим, як Тарзанова ватага підходила щораз ближче, Тоглат теж занюхав якогось чужинця-горила.